מי שהיה נשוי פרק עשירי כתובות צא.

בדינר מקרקעי קמיפלגי. מי בענין ההוא מותר שיהא שם שמי כתובות ודינר מקרקעות והכא בדליכא מותר דינר אלא מטלטלי מש"ה אמר מ"ק לאין בני לאשווה נוטלין ואתא ר"ש לימיר הואיל ויש מותר דינר כל דהו שקלי: **ומר סבר אפי' ממשעבדי.** ר"ש סבר חוב הוי מותר: ה"ג **אי הכי ר"ש אומר אם יש מותר דינר.** ואכריעתא קאי הואיל ובדליכא מותר מוקמת לה אלא שמשועבד ור"ש לקולא קאמר הכי מיבעי ליה למימר הואיל ויש שם מותר דינר אלו נוטלין כו': **וכ"ש איפוך.** פירושא דפרש"י בפלוגתייהו איפוך ואיתא אין בניה של זו דקאמר מ"ק אבני לאשווה קאי וקאמר דשקלי כתובת בנין דכרין ואתא ר"ש למימר אם יש שם מותר דינר כולם נוטלין ואם לאו אלא פחות מדינר יש מולקים בשוה: **ופא"ק דמסני'.** דקאמר ר"ש עלייהו אפי' יש שם נכסים שאין להם אחריות אינם כלום: **דינר קאמר.** דקתני היה שם יתר דינר כו' וא"ק דמתני' נמי הוא מ"ק דכריתא: **אלא כי הני תרי לישני קמאי.** בדינר מקרקעי או בדינר משעבדי: **ואיפוך.** תרילותא וה"ק מ"ק אין בניה של לאשווה גם הם ונוטלין כתובת אמן משום תנאי בנין דכרין ואע"ג דליכא אלא מותר דינר מטלטלי או משעבדי ואתא ר"ש למימר אם יש מותר דינר מקרקעי ובני תרי אלו נוטלין כו' והשתא דר"ש לחומרא ולא שייך לאוקומי הואיל ויש שם מבני ליה: **ואנא ידענא כו'.** דאי בשמיהן כתיבי דתרוייהו כתובת בנין דכרין אתו לא מצי למימר כתובה נעשית מותר לחברתה דהא לאו פריעת חוב הוא ואי הכא לא בענין מותר היכא איתקן: **דלאו בא ירושה.** ולכא למימר לאיגלויי דהא ליתא לה בנכסים כח אלא כתובת אמה וכני שתים הראשונות שהם זכרים ונאים לירש יש בהם שכתובת אמן גדולה משל חברתה ואומרים טלו כתובת אמכם בנין דכרין ואלו נטול כתובת אמנו ואי משום דליכא מותר דינר הרי פרענו בין שניהם הכתובה השלישית והיא נעשית מותר לשתיים שנחייו ומריבה אין כאן דאלו ואלו כתובת בנין דכרין נוטלין הכתובות וזו שנטלה משום חוב אין לה לריב שהרי אינה יורשת שתוכל לומר אתם יורשים הכתובות יתר על המלוקה: **ליחוש לאגלויי.** שיכול לומר בנה של זו בעלת חוב אתם אמם למה תירשו את אלא בדינר מקרקעי קמיפלגי מר סבר מקרקעי אין מטלטלי לא ומר סבר אפילו מטלטלי ומי מצית אמרת הכי והתנן ר"ש אומר אפי' יש שם נכסים שאין להם אחריות אינן כלום עד שיהא שם נכסים שיש להן אחריות יתר על ב' כתובות דינר אלא הכא בדינר משעבדי קמיפלגי מר סבר מבני חורין אין ממשעבדי לא ומר סבר אפי' ממשעבדי אי הכי ר"ש אומר אם יש שם מותר דינר כיון שיש שם מותר דינר מיבעי ליה אלא בפחות מדינר קמיפלגי מר סבר דינר אין פחות מדינר לא ומר סבר אפילו פחות מדינר והא ר"ש דינר קאמר וכי תימא איפוך ת"ק דמתני' נמי דינר קאמר אלא כי הנך תרי לישנאי קמאי ואיפוך אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא הלכתא אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין וכתובה נעשית מותר לחברתה בשלמא אי אשמעינן אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דיכרין ולא אשמעינן כתובה נעשית מותר לחברתה הוה אמינא אי איכא מותר דינר אין אי לא לא אלא לישמעינן כתובה נעשית מותר לחברתה ואנא ידענא משום דאחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין אי אשמעינן הכי הוה אמינא כגון שנשא שלש נשים ומתו שתים בחייו ואחת במותו והך דמיית לאחר מיתה יולדת נקבה היא ולאו בת ירושה היא אבל אחת בחייו ואחת במותו והא דלאחר מיתה יולדת זכר היא אימא ליחוש לאינצויי קמ"ל:

מתני' [א]מי שהיה נשוי שתי נשים ומתו ואחר כך מת הוא ויתומים מבקשין כתובת אמן ואין שם אלא שתי כתובות חולקין בשוה [ב]היה שם [ג]מותר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלים כתובת אמן [ד]אם אמרו יתומים אנחנו מעלים על נכסי אבינו יפה דינר כדי שיטלו כתובת אמן אין שומעין להן אלא שמין את הנכסים בבית דין [ה]היו שם נכסים בראוי אינן בבמוחזק [ו]ר"ש אומר אפי' יש שם נכסים שאין להם אחריות אינן כלום עד שיהיו שם נכסים שיש להן אחריות יותר על שתי הכתובות דינר: **גמ'** ת"ר לזו אלף ולזו חמש מאות אם יש שם מותר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן ואם לאו יחלקו בשוה: [ז]פשיטא [ח]מרובין ונתמעטו כבר זכו בהן יורשין מועטין ונתרבו מאי ת"ש דנכסי דבי בר צרצור מועטין ונתרבו הוו ואתו לקמיה דרב עמרם אמר להו זילו פייסינהו לא אשגחו אמר להו אי לא מפייסיתו להו [ט]מחינא לכו בסילוא דלא מבע דמא שדרינהו לקמיה דרב נחמן אמר להן [י]כשם שמרובין ונתמעטו זכו

ומר סבר אפי' מטלטלי. פי' ר"ש וקשה לי אם יש שם מותר דינר כיון שיש שם מותר מיבעי ליה כדפריך בסמוך וי"ל דעדיפא מינה פריך: **אלא** הכא בפחות מדינר קמיפלגי. והשתא נבי למימר דלר"ש ולאי סגי בפחות מדינר ותימה מ"כ הדרא קשיא לדוכתיה אם יש שם כיון שיש שם מיבעי ליה: **וכי** תימא איפוך. פ"ה וכגיה של זו דקאמר ת"ק אבני לאשווה קאי משמע מתוך פירושו דל"ג לעיל באים בניה של זו לאחר מיתת אמן דמשמע בהדיא דאבני שניה קאי אלא גרס בניה של זו לאחר מיתה וקשה דבכל הספריס גרסינן ליה ועוד אי אבני לאשווה קאי מה לו להזכיר לאחר מיתה פשיטא דבאין דקאמר לאחר מיתה דהא מתה קתני ועוד קשה לי דהואיל ובני למימר איפוך הוה ליה לאסוקי פלוגתייהו בכתובה נעשית מותר לחברתה ועוד גרסינן בפירוש ר"ח בהדיא באין בניה של שניה לאחר מיתה על כן פי' ר"ת אבני שניה קאי לעולם ואיפוך סברתייהו דת"ק דאמר באין בני שניה ולוקחין כתובת אמן והראשונים אין להם כשאין להם מותר כלל אבל אם היה שם מותר אפילו בפחות מדינר יש להן כתובת בנין דכרין ואתא ר"ש למימר דוקא אם יש שם מותר דינר ומדרבי שמעון נשמע לת"ק דמדקתמ' אם יש שם משמע לדקדק דבני ת"ק כשאין שם מותר כלל קאמר דוקא: **כי** הנך תרי לישני קמאי ואיפוך.

וכדפרישית דת"ק אמר בני שניה גוכין ולא בני לאשווה כשאין שם מותר כלל אבל ממטלטלי או ממשעבדי נוטלין ואתא ר"ש למימר דוקא דינר מקרקעי ובני תרי: כך

והכא בדינר מקרקעי קמיפלגי מר סבר מקרקעי אין מטלטלי לא ומר סבר אפילו מטלטלי ומי מצית אמרת הכי והתנן ר"ש אומר אפי' יש שם נכסים שאין להם אחריות אינן כלום עד שיהא שם נכסים שיש להן אחריות יתר על ב' כתובות דינר אלא הכא בדינר משעבדי קמיפלגי מר סבר מבני חורין אין ממשעבדי לא ומר סבר אפי' ממשעבדי אי הכי ר"ש אומר אם יש שם מותר דינר כיון שיש שם מותר דינר מיבעי ליה אלא בפחות מדינר קמיפלגי מר סבר דינר אין פחות מדינר לא ומר סבר אפילו פחות מדינר והא ר"ש דינר קאמר וכי תימא איפוך ת"ק דמתני' נמי דינר קאמר אלא כי הנך תרי לישנאי קמאי ואיפוך אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא הלכתא אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין וכתובה נעשית מותר לחברתה בשלמא אי אשמעינן אחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דיכרין ולא אשמעינן כתובה נעשית מותר לחברתה הוה אמינא אי איכא מותר דינר אין אי לא לא אלא לישמעינן כתובה נעשית מותר לחברתה ואנא ידענא משום דאחת בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין אי אשמעינן הכי הוה אמינא כגון שנשא שלש נשים ומתו שתים בחייו ואחת במותו והך דמיית לאחר מיתה יולדת נקבה היא ולאו בת ירושה היא אבל אחת בחייו ואחת במותו והא דלאחר מיתה יולדת זכר היא אימא ליחוש לאינצויי קמ"ל:

מתני' [א]מי שהיה נשוי שתי נשים ומתו ואחר כך מת הוא ויתומים מבקשין כתובת אמן ואין שם אלא שתי כתובות חולקין בשוה [ב]היה שם [ג]מותר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלים כתובת אמן [ד]אם אמרו יתומים אנחנו מעלים על נכסי אבינו יפה דינר כדי שיטלו כתובת אמן אין שומעין להן אלא שמין את הנכסים בבית דין [ה]היו שם נכסים בראוי אינן בבמוחזק [ו]ר"ש אומר אפי' יש שם נכסים שאין להם אחריות אינן כלום עד שיהיו שם נכסים שיש להן אחריות יותר על שתי הכתובות דינר: **גמ'** ת"ר לזו אלף ולזו חמש מאות אם יש שם מותר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן ואם לאו יחלקו בשוה: [ז]פשיטא [ח]מרובין ונתמעטו כבר זכו בהן יורשין מועטין ונתרבו מאי ת"ש דנכסי דבי בר צרצור מועטין ונתרבו הוו ואתו לקמיה דרב עמרם אמר להו זילו פייסינהו לא אשגחו אמר להו אי לא מפייסיתו להו [ט]מחינא לכו בסילוא דלא מבע דמא שדרינהו לקמיה דרב נחמן אמר להן [י]כשם שמרובין ונתמעטו זכו**

מתני' מבקשים כתובת אמן. שכתובת אמם מרובה מן הכתובה אם שתיהן שוות פעמים שבני האמת רבים ובני האמת מועטין ואותן המועטין מבקשים כתובת אמן נחלקה ביניהן ובני הבנים יחלקו את כתובת אמן ביניהן, ואין עליהם מכח מנהי כתובת אמן שכתוב בה כתובת בנין דכרין דיהוין ליכי מינאי אינון ירמין כסף כתוכתין כו' (לעיל נ:). **היה שם מותר דינר.** על שתי הכתובות, שתתקיים בו נחלה דאוריתא, אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן. ואם לאו מולקין בשוה לתנין נולגלגותם, דכתקום דמיעקרא נחלה דאוריתא לא תקון רבנן (שם). **בסילוא דלא מבע דמא.** קון שמנתא ואין ילילתא דם ניכר כו', דהיינו נידוי (רשב"ם ב"ב קנא.).

מוסף רש"י

ויתומים מבקשין כתובת אמן. כגון שכתובת האמת מרובה, אי אם שתיהן שוות פעמים שבני האמת רבים ובני האמת מועטין ואותן המועטין מבקשים כתובת אמן נחלקה ביניהן ובני הבנים יחלקו את כתובת אמן ביניהן, ואין עליהם מכח מנהי כתובת אמן שכתוב בה כתובת בנין דכרין דיהוין ליכי מינאי אינון ירמין כסף כתוכתין כו' (לעיל נ.). **היה שם מותר דינר.** על שתי הכתובות, שתתקיים בו נחלה דאוריתא, אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן. ואם לאו מולקין בשוה לתנין נולגלגותם, דכתקום דמיעקרא נחלה דאוריתא לא תקון רבנן (שם). **בסילוא דלא מבע דמא.** קון שמנתא ואין ילילתא דם ניכר כו', דהיינו נידוי (רשב"ם ב"ב קנא.).

תוספות רי"ד

אמר מר זוטרא משמיה דר"פ [הלכתא] א' בחייו וא' במותו י"ל כתובת בנין דכרין וכתובה נעשית מותר לחברתה פי' וכל שכן ב"ח דהוי מותר שאם מתו שתיהן בחייו ובאו הבנים של שתיהן ליטול אלו כתובת אמן ואלו כתובה אמן ויש על אביהן ב"ח שאם יגבה ב"ח ואלו (י"ל) (ישלו) כתובת אמן אין שם מותר דינר אמרי' שמה שגבה ב"ח הוא פירות במותר והוא ירושת אביהן שעל כל הבנים מוטל לפרע חוב אביהן מממון אביהם והכי אמרי' בגמ' דאפילו מ"ד אין כתובה נעשה מותר לחברתה מודה הוא דבעל חובו נעשה מותר: **מתני'** מי שהיה נשוי ב' נשים ומתו ואח"כ מת הוא והיתומים מבקשים כתובת אמן ואין שם אלא כדי ב' כתובות חולקות בשוה הי' שם יתר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן. ואם אמרו היתומים הרי אנו מעלין על הנכסים יותר דינר כדי שיטלו כ"א אין שומעין להם אלא שמין את הנכסים בב"ד הי' נכסים בראוי אינן בבמוחזק רש"א אע"פ שיש שם נכסים שאין להם אחריות אינו כלום עד שיהיה שם נכסים שיש להם אחריות יתר על ב' כתובות דינר. פי' ומתו שתיהן בחייו וירשם הוא ואח"כ מת הוא היתומים מבקשים כתובת

עין משפט נר מצוה

ו א ב מי' פי"ט מהל' אישות הל' ג ממג עשין מח טש"ע אה"ע סימן קיא סעיף כ:
ז ג מי' שם הל' ה טור ש"ע שם סעיף ה:
ח ד טור ש"ע שם ס"ג:
ט ה טוש"ע שם סעי' יד:
י ו ז מי' שם הלכה ה טש"ע שם סעיף ה:

תוספות רי"ד (המשך)

אמן כבנ"ד. וכגון שהיתה כתובה א' גדולה מחברתה ואין בכלל הנכסים שהניח בידן אלא כדי שתי הכתובות שלהן חולקות בשוה ירושה אביהן לפי הגולגלת כ"א חלקו כשאר ירושה דאורייתא כדאמרי' טעמא לעיל בפ' נערה דבמקום דמינקרא ירושה דאורייתא לא תקינו רבנן ובטל שם תנאי בנ"ד. הי' שם יתר על ב' כתובות דינר א' דמקיימי' ביה ירושה דאורייתא אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן ואותו הדינר או אם יש שם יותר חולקין לפי הגולגלת ואם אמרו היתומים הרי אנו מעלים על נכסי אבינו יתר דינר אין שומעין להן אלא שמין את הנכסים בב"ד שמשעה שמת אביהן שיתחלקו הנכסים בשוה כפי גולגולותם. היה שם נכסים בראוי שראוי ליפול להם ירושה מאבי אביהן אחרי מות אביהן ועם אותה הירושה יהיה שם מותר אינן בבמוחזק דבע' שיהא מותר בנכסים בעת מות אביהן שהרחזק אביהן באותו מותר ור"ש סבר דאמו' מותר מטלטלי לא הוי מותר עד שיהא מותר דינר במקרקע דכי היכי דכתובת בנ"ד לא גביא ממטלטלי אלא ממקרקע אבל ת"ק סבר דבכל מידי דמקיימי ירושה דאורייתא אפי' מטלטלי הוי מותר ואין הלי' כר"ש דיתיר ורבים הלי' כרבים: ת"ר של זו אלף ושל זו ה' מאות. אם יש שם מותר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן ואם לאו חולקין בשוה ט) פי' אם בשעת מיתת אביהן הי' מרובים והי' שם מותר דינר קודם ששמאוהו ב"ד והולו ונתמעטו ועכשיו בשעת גביתן אין שם מותר דינר כבר זכו יורשים המרובים ליטול כתובת אמן. מועטין ונתרבו מאי פי' אם בשעת מיתת אביהן לא היה שם מותר דינר וקודם שבאו לגבות ולשום בב"ד הוקרו ויש בהן מותר מאי ת"ש דנכסי דבי בר צרצור מועטין ונתרבו הי' אתו לקמי' דר"נ א"ל כשם שמרובין

ט) אולי מסר כאן וא"ל פשיטא מרובין ונתמעטו כבר זכו כאן יירשין פי' אם בשעת וכו'.